

Yttrande angående Remittering av betänkandet *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25)

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag.
- Energimyndigheten anser att det är en väl genomarbetad utredning som håller hög kvalitet.
- Energimyndigheten anser att utredningens förslag bör fastställas och genomföras så snart som möjligt, så att det civila försvaret ges förbättrade och tydliga förutsättningar för fortsatt utvecklingsarbete.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att Energimyndigheten utses till *beredskapssektorsmyndighet* inom sektorn energiförsörjning.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten anser att utredningen *Struktur för ökad motståndskraft* är en väl genomarbetad utredning som håller hög kvalitet. Energimyndighetens generella uppfattning är att utredningens förslag kommer att leda till en tydligare ansvarsfördelning och en bättre ledning av det civila försvaret.

Energimyndigheten anser därför att utredningens förslag bör fastställas och genomföras så snart som möjligt, så att det civila försvaret ges förbättrade och tydligare förutsättningar för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Energimyndigheten delar utredningens förslag att Energimyndigheten utses till *beredskapssektorsmyndighet* för beredskapssektorn energiförsörjning samt att samverkansområdena avvecklas. Likaså ställer sig Energimyndigheten positiv till att begreppet bevakningsansvariga myndigheter ersätts med begreppet *beredskapsmyndigheter*. Sektorer som bygger på funktion är en rimlig organisering av de statliga myndigheterna i det fortsatta arbetet med civilt försvar.

Energimyndigheten bejakar utredningens förslag till att de aktuella beredskapssektorerna ska ha en central roll i uppbyggnaden av den nationella

försörjningsberedskapen. Energimyndigheten menar att det är lämpligt att försörjningsberedskapen hanteras inom sektorerna givet att det är där/här som frågor som exempelvis lagar, reparationsberedskap, befintliga beredskapslager och förbrukningsdämpande åtgärder redan hanteras.

Energimyndigheten ser positivt på utredningens förslag om en ny ledning för den regionala nivån med inrättandet av sex civilområden. Energimyndigheten bedömer att den nya regionala indelningen torde medföra en ökad tydlighet och effektivare styrning mellan aktörer som är involverade i arbetet med civilt försvar. Det kommer också underlätta centrala myndigheters samverkan med den regionala nivån vid höjd beredskap.

Energimyndigheten ställer sig positiv till att det införs en ny förordning, *beredskapsförordningen* som ersätter den nuvarande förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (krisberedskapsförordningen), eftersom utredningen föreslår många förändringar och justeringar i förhållande till den nuvarande krisberedskapsförordning. Likaså ställer sig Energimyndigheten positiv till att förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap renodlas för att enbart innehålla bestämmelser om hur höjd beredskap tillkännages och åtgärder under höjd beredskap samt bestämmelser om säkra kryptografiska funktioner. En sådan förändring kommer medföra en ökad tydlighet för de aktörer som är involverade i totalförsvaret.

Energimyndigheten ser behov av utvecklad sektorsspecifik reglering inom området och utreder för närvarande förutsättningar och behov av en kompletterande energiberedskapslagstiftning. När Energimyndigheten har tagit fram färdigutvecklade förslag kommer myndigheten att återkomma i frågan.

Det finns oklarheter i utredningen, särskilt gällande relationen mellan sektorsmyndigheter och den regionala och lokala nivån där Energimyndigheten menar att relationen och samverkan mellan nivåerna inte tydliggjorts på ett tillfredsställande sätt. Detta avser särskilt ansvaret för det lokala geografiska området och identifiering och omhändertagande av risker och sårbarheter.

Specifika synpunkter

12.4.5 MSB ska bilda och upprätthålla ett centralt beredskapsråd.

Utredningen föreslår att det ska bildas ett "centralt beredskapsråd" under ledning av MSB och Försvarsmakten. Beredskapsrådet ska vara ett forum för information och dialog, samt kunna användas för att kontinuerligt stämma av pågående planering för krisberedskap, höjd beredskap och beredskapsläget inom de olika sektorerna och civilområdena. Energimyndigheten menar att det behövs ett samverkansorgan för sektorsmyndigheter och ställer sig således positiv till bildandet av ett råd av detta slag. Detta blir särskilt viktigt givet att det kommer behövas en samverkan mellan de föreslagna beredskapssektorerna.

Energimyndigheten anser vidare att regeringen i sitt fortsatta arbete bör se över myndighetsrepresentationen i Krishanteringsrådet så att det bättre speglar den nya struktur som utredningen föreslår och där hänsyn tas till både sektorsansvariga myndigheter och den regionala ledningsnivån.

12.6 Uppföljning, utvärdering och återrapportering

Energimyndighetens generella ståndpunkt är att krav på återrapportering och utvärdering är viktiga och nödvändiga aspekter i det fortsatta arbetet med totalförsvaret. Samtidigt vill Energimyndigheten betona behovet av att utvärdering och återrapportering genomförs i de redan etablerade processer som finns och att inte ytterligare krav införs som ökar de administrativa aspekterna av myndighetens beredskapsarbete. Givet att Energimyndigheten redan idag har rapporteringskrav kopplat till utvecklingen av civilt försvar, samt att det ska införas en ny myndighet för utvärdering av totalförsvaret, så menar Energimyndigheten att det inte är nödvändigt att MSB ska ha ett sektorsvis utvärderingsuppdrag. Energimyndighetens generella uppfattning är att MSB bör ha en sektorsövergripande roll och inte en sektorsingripande. Energimyndigheten menar att det föreligger en risk att detta blir ett ineffektivt sätt att nyttja resurser på. Energimyndigheten menar att den rådande förvaltningstraditionen bör följas, där myndigheter, beroende på vilken fråga som behandlas, rapporterar till berört departement.

14.4.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Avseende arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser så föreslår utredningen att kommuner ska fokusera på den egna verksamheten och inte på den samhällsviktiga verksamhet som bedrivs inom det geografiska området i andra aktörers regi. Energimyndigheten välkomnar en tydlighet i vad som är kommunens ansvar, tillika vad som inte är det.

Energimyndigheten har emellertid en systemövergripande roll och saknar i vissa avseenden förutsättningar att ha tillräcklig inblick i de lokala förutsättningar och behov som behövs för en samlad förmåga inom energisektorn. Utan tillgång till relevant information från andra aktörer med relevant detalj- och/eller lokalkunskap kan nationella analyser och inriktningar brista i kvalitet eller funktionalitet. Detta kan exempelvis leda till att information på detalj- eller lokalnivå uteblir i Energimyndighetens analys, t.ex. rörande vilka förmågor och risker som finns lokalt samt hur dessa kan påverka nationell planering, behov av stöd etc. Energimyndigheten bedömer att utredningen inte bringar klarhet i vem som äger ansvar för lokal samverkan/lägesbild i vilken fråga. Vilket vore önskvärt utifrån såväl sektor som lokal geografisk beredskapsförmåga för att undvika att identifiering och hantering av risker och sårbarheter vare sig faller mellan stolarna eller tar resurser från fler aktörer än nödvändigt.

15.2 Rapportering från beredskapsmyndigheter

Utredningen föreslår att länsstyrelsen ”enligt kapitel 8 (ska) rapportera till civilområdeschefen som därefter ska rapportera till regeringen”. Denna skrivning avser höjd beredskap. Vidare föreslås att ”civilområdeschefen i sin tur ska lämna

en ”samlad lägesbild inom civilområdet till regeringen, MSB och vid behov till den berörda sektorsmyndigheten”.

Givet att den beredskapssektorsansvariga myndigheten ska kunna stödja regeringen i krisledningen så anser Energimyndigheten det vore önskvärt att civilområdeschefen alltid rapporterar också till berörd beredskapssektorsansvarig myndighet. Den nuvarande skrivningen riskerar enligt Energimyndigheten att skapa otydlighet avseende relationen sektorsmyndighet – länsstyrelse – civilområde – och regeringen. Energimyndigheten tolkar skrivningen som att Civilområdet inte nödvändigtvis behöver dela information med en sektorsmyndighet vid en situation av höjd beredskap. Detta riskerar att skapa en onödig behovsdiskussion. Energimyndigheten anser att vid en situation av höjd beredskap så ska det berörda Civilområdet rutinmässigt dela information med ansvarig beredskapssektorsmyndighet. Detta är särskilt viktigt givet de krav som finns på Energimyndigheten att kunna ta fram och leverera lägesbilder för hela hotskalan.

Samtidigt menar utredningen att genom införandet av ”beredskapssektorer möjliggörs att rapportering från beredskapsmyndigheter samordnas av den sektorsansvariga myndigheten så att informationen lämnas samlad från beredskapssektorn”. Detta är ett rimligt antagande vilket samtidigt understryker Energimyndighetens ståndpunkt att en beredskapssektorsansvarig myndighet – i en situation vid höjd beredskap – kommer vara beroende av att få relevant information från Civilområdet. Detta, menar Energimyndigheten, är en förutsättning för att göra och presentera en samlad bedömning av läget inom exempelvis sektorn energiförsörjning.

Energimyndigheten delar utredningens förslag om att länsstyrelsen – vid höjd beredskap – inte längre ska rapportera direkt till regeringen utan istället till Civilområdeschefen.

Datum
2021-05-26

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Robert Andrén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschef Gustav Ebenå, chefsjurist Rikard Janson och enhetschef Mikael Toll. Föredragande har varit handläggaren Fredrik Müller-Hansen.

Robert Andrén

Fredrik Müller-Hansen

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift